

BETÆNKNING**Afgivet af Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke****vedrørende****Forslag til Inatsisartut beslutning om, at Naalakkersuisut senest inden udgangen af 2027 pålægges at etablere et GUX med tilhørende kollegie i Ilulissat***FremSAT af medlem af Inatsisartut Jens NapātôK', Naleraq***Afgivet til forslagens 2. behandling**

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Nivi Heilmann Efraimssen, Inuit Ataqatigiit, formand

Medlem af Inatsisartut Isak Johannessen, Naleraq, næstformand

Medlem af Inatsisartut Margrethe Thårup Andersen, Demokratiit

Medlem af Inatsisartut Pipaluk Olsen, Demokratiit

Medlem af Inatsisartut Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut

Udvalget har efter 1. behandlingen den 7. oktober under EM2025 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Forslaget har til formål at pålægge Naalakkersuisut om at etablere en gymnasial uddannelse (forkortet GUX) og et tilhørende kollegie i Ilulissat senest inden udgangen af 2027. Det foreslås, at der etableres en selvstændig gymnasial uddannelse eller en satellitafdeling af gymnasiet i Aasiaat.

Forslaget har ligeledes til formål, at skabe bedre geografisk fordeling af gymnasiale uddannelser i Grønland og at sikre, at flere unge får en uddannelse. Forslagsstiller oplyser desuden, at etableringen af et gymnasium i Ilulissat vil afhjælpe kapacitetspresset og kollegieudfordringerne i Aasiaat og Nuuk.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Under behandlingen af punktet var der en bred drøftelse af uddannelsesområdet, herunder særligt nødvendigheden af at finde en løsning for den såkaldte ungemålgruppe. Endvidere blev behovet for uddannelser især inden for fiskeri og turisme fremhævet, og der var generelt

interesse for at videreudvikle uddannelser. Det blev samtidig understreget, at der er behov for en uddannelse i Nordgrønland, som ikke svækker gymnasiet i Aasiaat.

Naalakkersuisut fremsatte følgende ændringsforslag i forbindelse med punktets 1. behandling:

"Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges undersøge muligheden for at etablere en kombineret erhvervsrettet skole og erhvervsgymnasial uddannelse med tilhørende kollegie, kombineret med mulighed for opkvalificering og efteruddannelse i form af kursusudbud i Ilulissat. Undersøgelsen skal indeholde en afdækning af finansieringsmuligheder samt belyse mulighederne for alternative kollegieformer."

Naleraq fremsatte følgende ændringsforslag i forbindelse med punktets 1. behandling:

"Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en projektering, med henblik på at etablere en kombineret erhvervsrettet skole og erhvervsgymnasial uddannelse med tilhørende kollegie, kombineret med mulighed for opkvalificering og efteruddannelse i form af kursusudbud i Ilulissat. Udarbejdelsen af projekteringen skal indeholde en afdækning af finansieringsmuligheder samt belyse mulighederne for alternative kollegieformer."

Et flertal i Inatsisartut støttede ændringsforslaget fra Naalakkersuisut og henviste forslaget til udvalgsbehandling.

Skriftlige spørgsmål til Naalakkersuisut

Udvalget har til brug for udvalgets behandling af forslaget anmodet Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke om at besvare en række spørgsmål. Kopi af udvalgets spørgsmål og besvarelse fra Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke er vedlagt nærværende betænkning som bilag.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Udvalget har noteret sig, at der vil være væsentlige økonomiske konsekvenser. Det noteres, at Naalakkersuisut i besvarelsen af forslagsstillersens § 37-spørgsmål (nr. 070/2025 vedrørende opførelse af en GUX-skole i Ilulissat) angiver de økonomiske konsekvenser ved realisering af forslaget til at ligge mellem 270 mio. kr. og 800 mio. kr., afhængigt af hvilken løsning der vælges.

Udvalget noterer sig desuden, at Naalakkersuisut gennem ændringsforslaget vil afdække finansieringsmulighederne for etablering af en kombineret erhvervsrettet skole og erhvervsgymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat.

Det noteres ligeledes, at Naleraq gennem deres ændringsforslag ønsker, at Naalakkersuisut skal udarbejde en projektering til etablering af en kombineret erhvervsrettet skole og erhvervsgymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat, herunder afdækning af finansieringsmulighederne.

Udvalgets bemærkninger til forslaget

Udvalget bemærker, at der under behandlingen af nærværende punkt var bred interesse for at finde en løsning for den såkaldte ungemålgruppe og stor vilje for videreudvikling af uddannelserne.

Udvalget bemærker desuden, at der blev henvist til EM 2021/72, hvoraf forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut for at arbejde for en etablering af GUX i Ilulissat tidligere er behandlet og forkastet.

Udvalgets skriftlige spørgsmål til Naalakkersuisut

Udvalget har stillet skriftlige spørgsmål til Naalakkersuisut for at skabe et grundlag for at vurdere, om der reelt er behov for:

1. etablering af en ny gymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat,
2. etablering af en kombineret erhvervsrettet skole og erhvervsgymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat, og
3. en udvidelse af kursusudbuddet i Ilulissat.

I relation til besvarelserne fra Naalakkersuisut skal udvalget først og fremmest bemærke, at Naalakkersuisut har gentaget store dele af det allerede fremlagte svar uden henvisning til det forrige svar. Dette har skabt unødigt forvirring og gjort gennemgangen af besvarelserne mere besværlig end nødvendig. Ikke desto mindre skal udvalget – som led i bevarelsen af ovennævnte tre punkter - fremhæve følgende.

1. Vedrørende spørgsmålet om etablering af en ny gymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat

Udvalget kan tilslutte sig Naalakkersuisuts vurdering af, at der ikke foreligger et dokumenteret behov for at etablere en gymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat. Udvalget lægger især vægt på, at de samlede anlægs- og driftsomkostninger ved etableringen af et nyt gymnasium må forventes at være betydelige og ikke står i rimeligt forhold til den begrænsede og faldende målgruppe. Naalakkersuisut oplyser desuden, at en etablering ikke kan forventes at medføre driftsmæssige besparelser i forhold til transport, kollegiepladser eller lærerrekuttering. Tværtimod vurderer Naalakkersuisut, at etablering af et nyt gymnasium i

Ilulissat vil reducere elevgrundlaget for GUX Aasiaat i en sådan grad, at gymnasiet ikke længere vil kunne opretholdes på et økonomisk forsvarligt grundlag.

Udvalget hæfter sig desuden ved, at Naalakkersuisut oplyser, at der i gymnasiebyerne (undtagen Nuuk) er et betydeligt antal ledige kollegieværelser. Samtidig fremgår det, at gymnasierne i Aasiaat og Sisimiut ikke udnytter kapaciteten fuldt ud, herunder i forhold til undervisningslokaler, kollegiepladser og lærerressourcer. Udvalget bemærker også, at der i dag allerede eksisterer fire gymnasiale uddannelser fordelt flere steder i landet. Derudover er der mulighed for at benytte Nordatlantisk Gymnasieklasse, som er en forsøgsordning under det danske Børne- og Undervisningsministerium.

På baggrund af ovenstående kan udvalget ikke se nødvendigheden af etablere en gymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat.

2. Vedrørende spørgsmålet om etablering af en kombineret erhvervsrettet skole og erhvervsgymnasial uddannelse med tilhørende kollegium i Ilulissat, og 3. en udvidelse af kursusudbuddet i Ilulissat

Udvalget noterer sig, at Naalakkersuisut forventer et betydeligt behov for uddannelses-, efteruddannelses- og opkvalificeringsmuligheder i Avannaata Kommunia i forbindelse med åbningen af den nye lufthavn. Udvalget noterer endvidere, at den unge målgruppe samt frafaldet på tværs af ungdomsuddannelser i Avannaata Kommunia ligger over landsgennemsnittet. Det noteres samtidig, at det er formålet med den påtænkte uddannelsesinstitution i Ilulissat at give kompetencer, der kan danne grundlag for videre uddannelse, herunder både erhvervskompetencegivende uddannelser og videregående uddannelser.

I forhold til spørgsmålet om behovet for uddannelsesinstitutioner i landet skal udvalget – trods Naalakkersuisuts konstatering af lokale uddannelses- og kursusbehov i Ilulissat og Avannaata Kommunia – fremhæve, at hverken Inatsisartut eller udvalget på nuværende tidspunkt har et samlet og fyldestgørende nationalt overblik over:

- nuværende og fremtidige ledige stillinger
- sammenhængen mellem erhvervssektoren og uddannelsessektoren
- omfanget af eksisterende uddannelser, der ikke imødekommer arbejdsmarkedets behov for kompetencer
- det samlede og fremadrettede behov for specifikke uddannelser

Denne mangel på systematisk og videnskabeligt funderet viden vanskeliggør en vurdering af, hvilke uddannelser der bør prioriteres eller nedprioriteres med henblik på at imødekomme arbejdsmarkedets faktiske og langsigtede behov. Eksempelvis foreligger der ikke et tilstrækkeligt datagrundlag for at vurdere, hvor mange kulturhistorikere, lærere, jurister,

frisører, butikshandlere m.v. der er behov for i dag eller frem mod eksempelvis 2030. Det er derfor vanskeligt at vurdere, om det er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt eller logisk at etablere den påtænkte basis uddannelsesinstitution.

Udvalget vurderer, at kompetenceudvikling og strukturelle investeringer i uddannelsessektoren bør baseres på både kvalitative og kvantitative behovsanalyser, der belyser kompetencebehovet i hele landet, og ikke alene i de enkelte områder. Det er derfor væsentligt, at uddannelsespolitiske beslutninger tager udgangspunkt i et videnskabeligt grundlag ved udformningen af et sammenhængende og behovsbaseret uddannelsessystem i landet.

Udvalget finder det derfor mest hensigtsmæssigt, at der nedsættes en uvildig ekspertgruppe med henblik på at gennemføre en samlet national analyse, der bl.a. skal fremlægge ny viden og anbefalinger. Udvalget vurderer, at det er afgørende at få grundigt afklaret, om der foreligger et dokumenteret behov for en ny uddannelsesinstitution.

I øvrigt

I relation til drøftelserne i salen om behovet for uddannelser inden for fiskeri og turisme skal udvalget bemærke, at Inuili, Grønlands Maritime Center og Danmarks Tekniske Universitet (DTU) udbyder uddannelser inden for fiskeri. Herudover udbyder Campus Kujalleq uddannelse inden for turisme.

Udvalget vurderer, at usikkerheden eller den varierende viden om erhvervsuddannelsesområdet under debatten kan skyldes, at oplysninger om brancheskolernes kursus- og uddannelsesvirksomhed ikke gøres tilstrækkeligt tilgængelige for hverken offentligheden eller Inatsisartut. Det kunne derfor være relevant, at offentliggøre årsrapporter for brancheskolernes uddannelses- og kursusvirksomhed, særligt i lyset af den nylige Inatsisartutlov om erhvervsuddannelser og kurser på erhvervsuddannelsesområdet. Offentliggørelsen af forhold inden for uddannelses- og kursusvirksomheden vil samtidig kunne styrke interessen og viden på området.

Udvalgets indstillinger

- Et flertal i udvalget bestående af repræsentanter for Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut indstiller følgende ændringsforslag til vedtagelse:

”Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at nedsætte en uvildig ekspertgruppe, der skal afdække behovet for at etablere en kombineret erhvervsrettet og erhvervsgymnasial uddannelsesinstitution i Ilulissat. Ekspertgruppen skal fremlægge anbefalinger, herunder vedrørende kollegieboliger og finansieringsmuligheder.”

Et flertal i udvalget bestående af repræsentanter for Demokraatit, Inuit Ataqatigiit og Atassut opfordrer Naalakkersuisut hvert år til at offentliggøre årsrapporter for brancheskolernes kursus- og uddannelsesvirksomhed.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Nivi Heilmann Efraimsen
Formand

Isak Johannessen
Næstformand

Margrethe Thårup Andersen

Pipaluk Olsen

Aqqalu C. Jerimiassen

Bilagsoversigt:

Bilag 1: Naalakkersuisuts besvarelse af udvalgets skriftlige spørgsmål vedrørende EM2025/75.
Bilag 2: Naalakkersuisuts besvarelse af udvalgets opfølgende spørgsmål vedrørende EM2025/75.